

EDITORIAAL

DE 'GESTUURDE' REVIVAL VAN DE BUURT HET EI VAN COLUMBUS OF DE NIEUWE NAÏVITEIT?

In de creatieve post-'68-periode ontstonden her en der in Vlaanderen allerlei initiatieven, waarbij buurtbewoners, pastores, studenten, hun docenten en anderen samen aan de slag gingen om van hun 'buurt' een goede plek te maken om in te leven. Dat gebeurde in verschillende steden, maar ook op het platteland, in arbeidersbuurten, van de Limburgse mijnstreek tot het West-Vlaamse Heuvelland. Door sommigen werden ze beschouwd als wat naïeve wereldverbeteraars, en zelfs gebrandmerkt als 'indringers' en 'onrustzaaiers'. Wat misschien in een enkel geval achteraf beschouwd ook nog waar bleek te zijn... Feit is wel dat er heel wat dynamiek ontstond, gekaderd in de typische tijdsgeschiedenis, die gekenmerkt werd door een positivisme, waarin alles kon en mocht.

Al snel gingen deze initiatieven samenwerken in 'federaties' en werd het buurtwerk methodisch onderbouwd, en zelfs gereguleerd en gesubsidieerd. We spraken voortaan van buurt-opbouwwerk, zoals er ook categoriaal opbouwwerk bestond, schoolopbouwwerk, enz. Er dienden zich nieuwe kansen aan voor de initiatiefnemers, die zich konden plooiën naar de regels en meerjarenplannen die 'vanuit Brussel' gedicteerd werden, maar tegelijk stierven ook heel wat initiatieven een stille dood, omdat ze daar niet aan wilden of konden voldoen, omdat hun tijd 'gepasseerd' was, omdat ze té kleinschalig waren of te kritisch voor het lokale bestuur, omdat een bevlogen initiatiefnemer er niet aan gedacht had dat hij zijn opvolging moest voorbereiden...

Ik moet bekennen dat deze 'historische' schetsen noodgedwongen ongenueanceerd en soms wat kort door de bocht is, maar toch denk ik dat we er iets kunnen uit leren, nu het lijkt of het 'werken in en met de buurt' in diverse sectoren en om uiteenlopende motieven weer helemaal terug is.

De initiatieven rond 'vermaatschappelijking van de zorg' zijn voldoende bekend, al is er hier en daar wel een (groot) verschil tussen theorie en praktijk... Op de zogenaamde 'zoekconferentie' rond "Slimmer zorgen voor morgen" (begin 2013 georganiseerd door Flanders' Care) werd gepleit voor een andere organisatie van zorg en welzijn en voor een maatschappelijke verankering via een zorgende buurt(t)... Ook het Vlaams Welzijnsverbond, dat meewerkte aan deze 'zoekconferentie', wil dat er meer ingezet wordt op zorgende buurten. Eén van de geciteerde 'goede praktijken' is het project Buurtvervlochten van Tordale (zie: Griet PITTELJON, Anne DEKKERS en Joke ROELS, Buurtvervlochten, een oud recept met frisse kruiden?, in: *Tijdschrift voor Welzijnswerk*, jg. 36, nr. 327, oktober-november 2012, p. 28-36.) En in dit nummer wordt stilgestaan bij buurtgericht werken vanuit woonzorgcentra.

Vlaams volksvertegenwoordigers Sonja Claes en Katrien Schryvers gaan nog een stap verder. In hun "Voorstel van resolutie houdende de ontwikkeling van buurtgerichte ondersteuning van zorgafhankelijke mensen" (ingediend in het Vlaams Parlement op 10 januari 2014) stellen ze

de ontwikkeling van buurtgerichte ondersteuning van mensen met zorgbehoeften voorop in het toekomstige beleid inzake welzijns- en gezondheidszorg. Hierbij maken lokale overheden in samenspraak met de diverse zorgverstrekkers en over sectoren en instellingen heen werk van een zorgstrategisch plan, dat formele en informele zorg op buurtniveau moet activeren. Het model bepleit vraaggestuurde gezinszorg voor alle doelgroepen, neemt de schotten weg tussen zorgvormen, maakt intramurale zorgverlening toegankelijk voor externen, voorziet in flexibele inzet van verzorgend personeel... Zoals ook anderen dat doen, stellen ze voor de thuisondersteuning die vanuit een lokaal dienstencentrum wordt geboden, niet te beperken tot de doelgroep van de ouderen, maar te verruimen tot iedereen die het nodig heeft, dus ook mensen met een beperking en mensen met een psychiatrische problematiek. Naar analogie van de BIN's (buurtinformatienetwerken) lanceren ze het concept van het buurtzorgnetwerk: zowel wie zorg nodig heeft, als wie een helpende hand wil bieden, kan dat via dit platform bekend maken.

Ze plaatsen daarbij de waarde van de verbondenheid in de buurt centraal. Al kan men zich afvragen of die verbondenheid er nog wel is, en of hier beroep op doen niet even naïef is als de post-'68-ers... Wanneer ze bovendien stellen dat door inschakeling van "mantelzorgers, vrienden en familieleden, professionele medewerkers en vrijwilligers er méér kan gerealiseerd

worden met minder middelen", kunnen we ons vragen stellen bij de 'zuiverheid' van hun motieven... Nu wil ik niet meehuilen met de doemdenkers die alle schuld voor wat in onze samenleving misloopt op de rug van het individualisme schuiven, want als puntje bij paaltje komt is er nog heel wat bereidheid om zorg voor mekaar (vooral voor eigen familie) op te nemen. We leven echter niet meer in de zeventiger jaren van vorige eeuw, en er moet dan ook een eigentijds antwoord geformuleerd worden op de (nieuwe) zorgnoden.

Ervaring met vrijwilligerswerk en georganiseerde mantelzorg leert ons dat er kan en moet geïnvesteerd worden in begeleiding en ondersteuning, onder meer met het oog op kwaliteit en continuïteit. Anderzijds blijkt vaak dat dit soort initiatieven moeilijk kunnen gestuurd worden via beleids- en andere zorgstrategische plannen van bovenuit, en zeker niet kunnen gedwongen worden 'vanuit Brussel', maar dat er ruimte moet zijn voor kleine stapjes, voor spontane initiatieven die van onderuit groeien. Sturing moet er niet komen via rigide regeltjes, maar via een algemene, voldoende hoge subsidiëring (dat is iets anders als meer doen met minder...) die vooral ruimte laat voor creativiteit en de eigen invulling vanuit initiatiefnemers. Het gaat uiteindelijk meer om een 'houding' dan om een 'methodiek'...

Fons Geerts,
Eindredacteur